

Ruseløkkamodellen - samarbeidslæring

2023/24

"Elevers identitet og selvbylde, meninger og holdninger blir til i samspill med andre. Sosial læring skjer både i undervisningen og i alle andre aktiviteter i skolens regi. Faglig læring kan ikke isoleres fra sosial læring. I det daglige arbeidet spiller derfor elevenes faglige og sosiale læring og utvikling sammen." (Overordnet del kap 2.1. sosial læring og utvikling)

Ruseløkkamodellen ble utviklet tidlig på 80-tallet og innført på hele skolen 1986. Den er videreutviklet i tråd med vurderingsforskriften (2020) og Læreplanen (2020). Modellen praktiseres, vedlikeholdes og utvikles av alle skolens lærere. Nye lærer opp i modellen. Intensjonen med dette dokumentet er å informere om skolens arbeidsformer og organisering, og det er et grunnlagsdokument for vedlikehold og videreutvikling av gode rutiner ved skolen.

INNHold

Innhold

Bakgrunn for Ruseløkkamodellen	3
Organisering av barnetrinn og ungdomsstrinn	6
Læringspartnere på barnetrinnet.....	7
Basisgruppemodellen på ungdomsskolen	9
Profesjonsfelleskap/ Profesjonelle møter	13

Bakgrunn for Ruseløkkamodellen

I formålsparagrafen kommer det fram at skolen skal «opne dører mot verda og framtida» og at elevene skal «utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet» (LK20, s. 3). Dette er noe av begrunnelsen for Ruseløkkamodellen. Vi ønsker elever som tar ansvar for både seg selv og andre, som tenker mer kollektivt enn individualistisk, som er inkluderende og viser toleranse for ulikhet av alle slag. Målet er at arbeidet skal være med i det forebyggende arbeidet mot mobbing, vold og rasisme. Et trygt læringsmiljø med tilhørighet for alle, er en forutsetning for elevenes læring. Utvikling av samarbeidsevner og lederegenskaper forbereder også elevene på det moderne arbeidsliv.

Trygge læringsmiljøer

"Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene." (Overordnet del 3.1. Et inkluderende læringsmiljø)

På Ruseløkka skole skal alle elever ha en læringspartner. På barnetrinnet skal i utgangspunktet elevene sitte sammen med sin læringspartner, mens to læringspar settes sammen til en basisgruppe på ungdomstrinnet. Dette gir den enkelte tilhørighet og større mulighet for å bli sett og hørt.

Det er lærerne på teamet eller trinnet som setter sammen læringspar og basisgrupper. Dette skaper forutsigbarhet og trygghet for elevene.

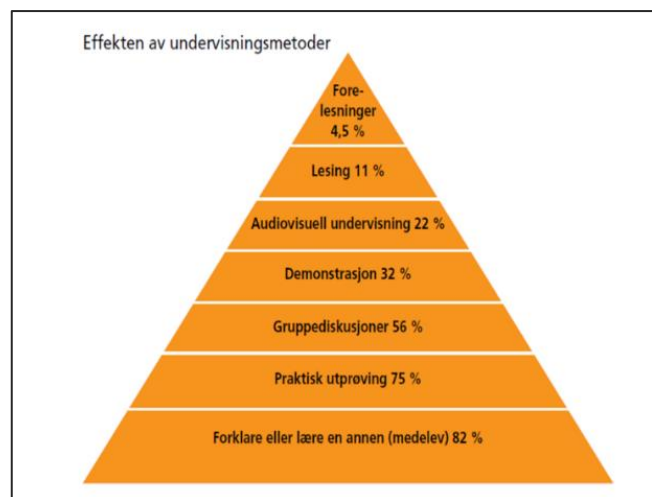
Elevene *lærer mer* av å samarbeide og å hjelpe hverandre enn ved å arbeide alene og kun bli veiledet av lærere. Det er lettere å be om hjelp, vise usikkerhet, stille spørsmål og komme med egne tanker og ideer i læringspar eller liten gruppe. Målet er at alle elevene blir mer aktive. Det ansvarliggjør eleven når opplæringssituasjonen foregår i læringspar eller gruppe.

Læring som sosial prosess

«Å lære å lytte til andre og samtidig argumentere for egne syn gir elevene et grunnlag for å håndtere uenighet og konflikter, og for å søke løsninger i fellesskap (LK20, s. 10).

Organiseringen av undervisningen på Ruseløkka skole har opphav i Vygotskys sosiokulturelle læringsteori. Læring skjer gjennom bruk av språket, interaktivitet, dialog og deltakelse i sosial praksis. Elevene må settes i stand til å løse problemer, takle motstand, stille hypoteser, observere, tolke, trekke slutninger, vurdere og presentere resultatene. De må få bruke kunnskapene i en ny situasjon, framlegge synspunkter og nye kunnskaper overfor en direkte mottaker. Det er ikke bare læreren som er mottaker, men også de andre elevene. De må kunne samarbeide, organisere seg selv i samarbeid med andre og kunne lede seg selv og andre.

Mens forelesninger har relativt liten effekt på læringsutbytte i grunnskolen, gir det å forklare eller lære bort noe til en annen stor gevinst. Ruseløkkamodellen bidrar til at elevene er aktive gjennom hele læringsøkta. Elevene henter opp forkunnskaper, reflekterer over det de lærer og medvirker til andres læring.

Elevene får mye støtte i læringspar og basisgrupper, i tillegg til modellering og veiledning fra lærer. Dette gjør at elevene kan få større faglige utfordringer enn om de hadde jobbet individuelt, noe som også har en positiv effekt for flerspråklige elevers

Figur 1: Dochy m.fl. (2002).

språk og læring (Gibbons, 2019).

Ruseløkkamodellen gir helt andre og store muligheter til å skape variasjon. I en og samme undervisningstime er det mulighet til å veksle mellom individuell refleksjon, pararbeid, gruppediskusjon og klassesamtale flere ganger. Læreren legger til rette og veileder, heller enn å dosere. Læreren må bruke basisgruppene og må legge opp undervisningen slik at elevene lærer å arbeide i gruppe. Å bruke variasjonsmuligheten fremmer elevenes selvstendighet, fellesskap og læring.

IGP (Individ- Gruppe (Par)- Plenum

For å skape trygge og aktive elever, brukes blant annet metoden IGP. Det er viktig at den enkelte elev får tid til å tenke seg om før de skal delta i par- eller gruppediskusjoner. Diskusjonene gir rom for at hver enkelt får delt egne tanker som de får ekte respons på. Samarbeidet er strukturert slik at alle får taletid, og at deltakerne vet hvilke rammer samtalen har. Slike samtaler skaper kollektiv kunnskap. Elevene utvikler ny forståelse basert på egen kunnskap og styrke. Elevene samarbeider om å utvikle ideer og dypere forståelse, og de stiller seg også kritisk til hverandre. Dette kjennetegner dialogisk undervisning (Reznitskaya, 2012).

Når læreren tar opp ulike problemstillinger, spørsmål og lignende har elevene forutsetninger for å svare, for eksempel ved å gjengi noe som har blitt snakket om i læringspar eller på basisgruppene. På denne måten vil alle bli hørt, selv om ikke alle får ordet i plenum, og det gir læreren mulighet til å gi ordet til et hvilket som helst læringspar eller basisgruppe.

IGP kan brukes i starten av en time når forkunnskaper skal hentes frem, underveis i læringsøkta eller når en time skal oppsummeres.

Organisering av barnetrinn og ungdomstrinn

Barnetrinnet

Hvert klassetrinn på barnetrinnet er delt i to paralleller som har én eller to kontaktlærere. Kontaktlærerne på trinnet samarbeider tett om uke- og lekseplaner, årsplaner i fag og andre felles planer som ekskursjoner og turer. Samarbeidet skal sikre en variert, helhetlig og lik opplæring på trinnet. Elevene sitter parvis i læringspar gjennom hele året, men får nye læringspartnere hver 14. dag.

Ungdomstrinnet

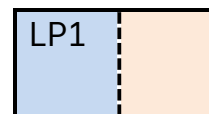
Hvert klassetrinn er delt i tre paralleller. Elevene kommer fra to barneskoler som begge har Ruseløkka skole som nærskole: Bygdøy skole og Ruseløkka skole. Omtrent en femtedel av elevene kommer fra andre bydeler og kommuner, blant annet på grunn av skolens samarbeid med Den norske opera og ballett.

Lærerne er organisert i team som til sammen står for mesteparten av undervisningen på trinnet. Arbeidet på teamet skal sikre elevene en så lik opplæring som mulig, både faglig og sosialt. Teamene legger felles faglige og sosiale planer for trinnet, som for eksempel prosjekter, ekskursjoner og turer eller andre sosiale aktiviteter. Faglærerne på teamene arbeider sammen om årsplaner i fag for å sikre elevene en så lik fagopplæring og vurderingspraksis som mulig.

Hver klasse har to kontaktlærere. I noen tilfeller har tre kontaktlærere ansvar for to klasser. Det er et mål at ingen kontaktlærere skal ha flere enn 20 kontaktelever.

Læringspartnere på barnetrinnet

Elevene på barneskolen sitter i læringspar, med en læringspartner i alle fag fra og med 1. klasse. En læringspartner er en medelev som elevene;

- er sammen med en viss periode
- hjelper eller får hjelp av
- gir eller får tilbakemeldinger til/fra
- inspirerer og motiverer
- oppmuntrer og er positiv til
- diskuterer med
- blir godt kjent med

Klasserommet organiseres slik at elevene sitter ved siden av hverandre parvis i læringspar gjennom hele skoleåret. I enkelte prosjekter og i kortere perioder, for eksempel i teknologi og design, kan det være hensiktsmessig å sette to og to læringspar sammen til en gruppe.

Ettersom skolen ønsker at elevene skal erfare elevenes ulike faglighet, ideer og personligheter, er det en fordel at partnerne er tilfeldige. For at ordningen skal oppleves som rettferdig trekkes det nye læringspartnere hver 14. dag, og i løpet av et år bør alle ha sittet med flest mulig forskjellige læringspartnere.

Etter et par uker er det tid for å bytte læringspartner. Elevene vurderer perioden ved å gi læringspartneren «two stars and a wish». Deretter står elevene klare med sekken på ryggen bak pulten, langs veggen, bak i klasserommet eller på gangen.

Slik bytter vi læringspartner på Ruseløkka

1. Ved hvert bytte og første gang elevene skal settes sammen, er det viktig at læreren minner elevene på at kroppsspråket skal være nøytralt når elevene får ny partner. Det er ikke lov å bryte ut "Yes!" eller "No!"
2. Læreren trekker to nye elever som skal sitte sammen og viser hvilke pulter disse to skal sitte på. Elever som har behov for en fast plass kan ha det, men skal likevel bytte partner like ofte som øvrige elever.
3. Når alle er på plass sier læreren; "Snu deg mot læringspartneren, rekk frem høyre hånd og si; "det skal bli hyggelig å være den nye læringspartneren din. "Læreren demonstrerer starten på samarbeidet.

4. Elevene kan så fortelle om hva som gikk bra i forrige læringsperiode (konstruktive tilbakemeldinger), hvilke ønsker elevene har for denne perioden eller lignende. For eksempel; " jeg er god til å lytte, men skal prøve å hjelpe til mer"/ two stars and one wish.
5. Sørg for at elevene får en god start med denne partneren og gi for eksempel rom for at de kan snakke et minutt om seg selv eller sine fritidsinteresser.

Lag eller gjennomgå kriterier for en god læringspartner

Som vedlegg finnes en mal for hvordan du kan lage en plakat sammen med klassen for hvilke kriterier som er viktige for læringspartnere. Kriteriene bør tilpasses trinn.

De viktigste kriteriene bør handle om; Se, høre, dele, hjelpe, positiv.

Oversikt over kriteriene i hver klasse skal henge som oppslag

Basisgruppemodellen på ungdomsskolen

Basisgruppemodellen bygger videre på systemet med læringspartenere på barneskolen. Basisgruppene er formelle, lærerstyrte smågrupper på normalt fire elever (to læringspar). Første gang settes gruppene sammen på grunnlag av informasjon om elevene fra barnetrinnet. Sammensetningen endres 4-6 ganger i året. Basisgrupper brukes i alle fag, i prosjektarbeid og på turer og ekskursjoner.

Basisgruppesystemet legger til rette for en mer aktiv elev i samspill med de andre elevene, fremmer kommunikasjon, kreativitet og elevmedvirkning. Samtidig ansvarliggjør det elevene i det faglige arbeidet.

Plassering og rulling

Gruppene plasseres hensiktsmessig i klasserommet, slik at det blir god avstand mellom gruppene og at alle ser tavle og skjerm. Gruppelederens plass er lengst bort fra kateteret og inn mot veggen. Da vet enhver lærer som kommer inn i klassen hvem gruppelederen er.

Hver fjortende dag får gruppa ny leder, og gruppemedlemmene bytter læringspartner. Alle elevene flytter seg en plass med klokka, slik at en ny elev sitter på gruppelederplassen. På den måten får alle elever erfaring med å være gruppeleder.

Når lærerne bestemmer sammensetning av gruppene, legges det vekt på både faglige og sosiale kriterier. Hovedmålet er å lage grupper som fremmer læring for alle. Man etterstreber at elevene får sitte med noen nye, blant annet ved at elever fra Bygdøy, Ruseløkka og andre skoler fordeles jevnt, særlig på 8. trinn. Andre vanlige kriterier vi følger er:

- Alle elevene skal sitte sammen med noen som kan utfordre dem faglig
- Elevene skal få gode støttespillere
- Gruppemedlemmene bør ha litt ulike faglige og sosiale kvaliteter
- Variere plassering i klasserom
- Elevene sitter med så mange ulike som mulig i løpet av ungdomsskolen

Forming, storming and performing

Gruppesammensetningen skal vare. Samarbeidsproblemer utløser veiledning av lærer, ikke bytte av gruppe. Det er normalt at gruppen vil gå igjennom en fase med utfordringer før den enkelte finner sin plass og sin form, og samarbeidet fungerer optimalt. Dette er en viktig del av opplæringen og vil gjøre elevene mer robuste i møte med arbeidslivet og annet fellesskapet i samfunnet. Elevene møter mangfoldet i det lille klassesamfunnet, før de møter mangfoldet i storsamfunnet.

Gruppelederrollen

Alle elever får erfaring med å lede en gruppe, og systemet sikrer at alle elevene får gjort mange av de samme oppgavene flere ganger. Eksempler på oppgaver en gruppeleder kan få:

- Sette i gang læringsaktiviteter etter lærers instruksjoner
- Sørge for at alle på gruppa får ordet i samtaler og styre diskusjoner
- Referere gruppas meninger i plenum
- Dele ut og samle inn utstyr, undervisningsmateriell og oppgaver
- Holde gruppa samlet på utflukter, hjelpe til med å holde styr på fravær, utstyr, billetter og oppgaver
- Elever med behov for det, kan få hjelp av medelever i sin ledelse av gruppa

Hvis gruppelederen er syk, er vikaren gruppelederen fra forrige periode.

Hvordan styrke gruppelederen og gruppesamarbeidet?

Gi gruppelederen ansvar og autoritet, følg modellen

Gi gruppene reelle faglige utfordringer som de må søke løsninger på samme

Gi hyppige tilbakemeldinger på gruppeleder og gruppas funksjon

Gi enkle utfordringer i starten, for la gruppa ta stilling til et konkret faglig spørsmål

Gi veiledning og støtte ved samarbeidsproblemer og konflikter

Quiz, Kahoot eller andre former for gruppekonkurranse styrker gruppefellesskapet

Gjennomfør sosiale leker i gruppene og gruppene innimellom

La gruppene forberede underholdning eller velferdstiltak for de andre gruppene

Bytte av gruppeleder

Gruppelederbytte foregår i regi av kontaktlærerne, til fast tid og gjerne i klassens time. Elevene på gruppa evaluerer seg selv og hverandre. Både form og innhold i evalueringen bør variere. Under følger noen eksempler på spørsmål det er naturlig å stille når gruppene evalueres:

- Hva har vært bra, og hva kan bli bedre i neste periode? .
- Trekk fram en situasjon der gruppa har fungert god sammen. Hva gjorde den god?
- Hvordan fungerer gruppa i matematikktimene?
- Dette vil vi bli flinkere til i neste periode!
- På hvilken måte har du vært en god samarbeidspartner?

Lærerrollen

God klasseledelse innebærer en positiv og støttende relasjon til hver enkelt elev, gode strukturer, regler og rutiner, tydelige forventninger og motivering av elevene. Slik skapes et trygt og inkluderende klassemiljø.

Oppsummering

Vi bruker Ruseløkkamodellen for å få aktive elever kontra elever som blir passive mottakere. Modellen gir rom for variasjon i arbeidsformene sammenlignet med forelesninger og individuelt arbeid med oppgaver. Vi kan i større grad arbeide prosessorientert med fokus på egen utvikling, og i gruppene blir redselen mindre for å feile og frykten for å mislykkes minker. Det er både enklere og morsommere å være kreativ med noen man er trygg på. I gruppene får elevene uttrykt sin forståelse av ulike fag, og de ser lettere sammenhenger sammen. I gruppene får elevene større innflytelse på egen læring, og øves opp i å ta ansvar for den faglige samtalen og læringen.

Vurdering

Det er vurderingsforskriften som legger føringer for vår underveis- og sluttvurdering på Ruseløkka skole. I vurderingsforskriftens § 3-3. Vurdering i fag, står det blant annet:

Formålet med vurdering i fag er å fremme læring og bidra til lærelyst underveis, og å gi informasjon om kompetanse underveis og ved avslutningen av opplæringen i faget.

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanen i faget.

Kompetansemålene skal forstås i lys av teksten om faget i læreplanen. Elever skal være kjent med læreplanen i faget. Forutsetninger, fravær, orden eller adferd skal ikke inn i vurderingen i fag. Innsats er bare en del av grunnlaget for vurdering dersom det er en del av læreplanen i faget. Elever skal møte fram og delta aktivt i opplæringen. Stort fravær eller andre spesielle grunner kan føre til at lærer ikke har tilstrekkelig vurderingsgrunnlag til å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i fag.

Udir trekker frem særlig fire forskningsbaserte prinsipper som er sentrale i vurderingsprosesser som har til formål å fremme læring. Elevers forutsetninger for å lære kan styrkes dersom de:

- forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- får råd om hvordan de kan forbedre seg
- er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Selv om elevene er organisert i basisgrupper, skal de ha individuell vurdering, og det er den individuelle kompetansen som vurderes, men gruppas samlede kompetanse og løsningsforslag bidrar til økt utbytte for hvert enkelt. Basisgruppene er velegnet for elevmedvirkning, også i vurderingsarbeidet. Gruppene kan for eksempel delta i å utforme oppgaver og vurderingskriterier utfra modelltekster og gode eksempler, gi tilbakemelding på presentasjoner og tekster med utgangspunkt i vurderingskriterier, og gi tips og veiledning til hverandre. Gjennom et slikt arbeid øver elevene på å ta i bruk et metaspråk, og de får mulighet til å i større grad oppdage styrker og svakheter også i eget arbeid som de kan arbeide med videre. I følge Hattie og Tiperley (2007) er det tilbakemeldinger gitt på prosess og selvregulering som gir størst innvirkning på elevers læring og skoleprestasjoner.

Profesjonsfelleskap/ Profesjonelle møter

"Skolen skal være et profesjonsfaglig fellesskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis" fra Overordnet del kap. 3.5. *Profesjonsfelleskap og skoleutvikling*

Fellesmøter Alle	Ungdomstrinnet 8. – 10.kl.	Barnetrinnet 1.-3.kl. og 4.-7.kl.	AKS (Skolefritidsordning)
5 planleggingsdager, der 2 er felles med AKS Fellestid- pedagoger Her samles alt pedagogisk personale annenhver tirsdag på skolen rundt felles problemstillinger, viktig felles informasjon og kompetanseheving. Eksempler: *Oppstart av satsninger *Foredrag eller kurs av faglig interesse for hele det pedagogiske personalet. *Arbeid for et godt læringsmiljø og elevmedvirkning *Endringer i lovverk eller økonomiske rammer for undervisningen og skole *Elevenes læring, resultater og funn *Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) *Informasjon fra Driftsstyret, Foreldrenes Arbeidsutvalg (FAU) og MBU Mer rutinepreget informasjon og orientering legges systematisk ut i Teams eller Share Points. Klubbmøter Holdes ca. en gang per måned.	Teamtid- 1. time Teamet legger årsplan og leder klassetrinnet fra uke til uke. Teamet tar tak i muligheter og utfordringer i elevgruppa og er en aktiv innspiller til plangruppe og ledelse. Andre viktige teamsaker * Informasjon fra og til ledelsen * Utvikle og lede tverrfaglig prosjekter * Basisgruppene og Ruseløkkamodellen * Det sosiale miljøet * Elevmedvirkning * Elevgjennomgang og elevsaker * Orden og adferd * Organisere turer og besøk Teamleder sørger for innkalling og referat, som publiseres på fellesområder. Fagmøter- 1 time pr. uke Alle lærere er organiserte i fagseksjoner som samarbeider på tvers av trinn for å sikre årsplaner på trinn og progresjon i fagene mellom årstrinn. (tirsdag eller onsdager) Karaktermøte Det holdes et møte per semester. Termin- og standpunkt karakterene fastsettes.	Team/ trinn- 1 time Leder deltar etter følgende plan; Uke 1:1. og 4. trinn Uke 2:2. og 5. trinn Uke 3:3, 6. og 7. trinn Uke 4: Faggrupper Team / Trinn- 1 time Trinnet bestemmer selv når denne tiden er lagt Utarbeide felles årsplan og ukeplaner Dele erfaringer om hvilken organisering som gir best mestring Elevsaker m.m.	Se utdrag fra rammeplanen

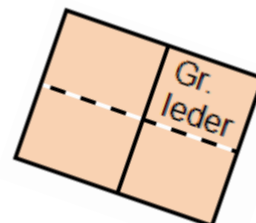
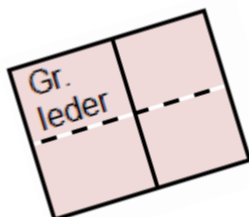
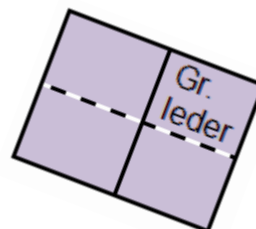
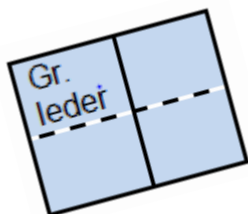
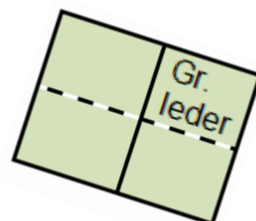
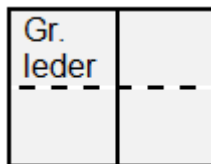
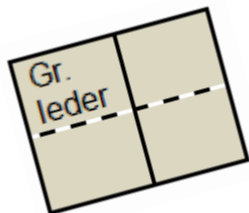
OPPSLAG TIL KLASSEROMMET (Her kan gruppebordene flyttes, slik at det passer med kartet i ditt rom)

14

Vedlegg B: KLASSEROM PÅ UNGDOMSTRINNET

I dette forslaget sikres alle elevene god sikt til tavle/skjerm samtidig som det blir god plass mellom gruppene.

Klasserom

Kateter